

PAIDE LASTEAIA ÕPPEKAVA

2026/2027

SISUKORD

1. LASTEAED JA MEIE ERIPÄRA 3

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED 5

3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED 7

4. KUNI 3-AASTASTE LASTE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS NING ARENGU TOETAMINE 9

5. 3-AASTASE LAPSE JA 6–7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED NING 6–7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED 10

6. LAPSE ARENGU HINDAMINE, TOETAMINE JA DOKUMENTEERIMINE NING SELLEKS KASUTATAVAD MEETODID 22

7. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS 24

8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD 25

1. LASTEAED JA MEIE ERIPÄRA

Lugu ja eripära

PAIde Lasteaed tegutseb kolmes majas: Paides asuvad Kullapai ja Lillepai õppekohad ning Roosna-Allikul Helliku õppekoht. Kõiki õppekohti ümbritseb looduslähedane keskkond, kus läheduses asuvad mets, park ja järv loovad lastele igapäevaseks avastamiseks ja õppimiseks rikkaliku keskkonna. Kullapais ja Hellikus on lisaks ka ujula, mida kasutatakse ujumisõppeks.

Meie lasteaias tegutseb mitmekülgne ja pühendunud meeskond: rühmaõpetajad, liikumis- ja ujumisõpetajad, muusikaõpetajad, eripedagoogid (s.h fookusega kõne arengu toetamisele), abiõpetajad, assistendid ja tugiisikud. Lasteaia tugiteenuste toimimise eest vastutavad tugiteenuste koordinaatorid. Toitlustuse eest hoolitsevad oma kokad ja igapäevase puhta keskkonna tagavad puhastusteenindajad. Kõik töötajad väärtustavad professionaalset arengut ning täiendavad end pidevalt, et lasteaias pakutavad teenused oleksid ajakohased ja professionaalsed.

PAIde Lasteaias lähtume nüüdisaegsest õpikäsitusest, kus rakendame projektõpet ja lapsest lähtuvat tegevuskultuuri. Meie jaoks on tähtis, et laps tunneks end lasteaias väärtuslikuna. Toetame iga lapse huvisid ja loovust, arvestades tema individuaalsusega. Õpe toimub peamiselt läbi mängu, sest mäng on lapse kõige loomulikum ja tõhusam viis maailma tundma õppida ja oskusi omandada.

Olulisel kohal on ka pärimuskultuuri hoidmine ja edendamine. Tähistame mardi- ja kadripäeva, korraldame folkloorseid kevadpidusid ning koolieelikud osalevad Järvamaa laulu- ja tantsupeol. Lisaks väärtustame tervislikke eluviise – liikumine, ujumine, tasakaalustatud toitumine ja vaimne heaolu on igapäevase tegevuskultuuri osa.

Meie töö on tihedalt seotud kogukonnaga – teeme koostööd perede ja kohaliku kogukonnaga, et luua lastele turvaline, arendav ja elurõõmus kasvukeskkond.

Missioon, visioon ja väärtused

Missioon

Oleme kogukonnas hinnatud lasteasutus, kus toetatakse lapse väärtuste, hoiakute ja eluks vajalike oskuste kujunemist.

Visioon

Meie lasteaiast sirguvad õnnelikud, julged ja uudishimulikud lapsed.

Väärtused

HOOLIVUS- Kasvamine ja areng algab hoolivusest. Me hoolime endast, üksteisest ja ümbritsevast keskkonnast. Meie lasteaias tegutsevad rõõmsad inimesed, kes teevad seda, mida armastavad. Tähelepanu pöörame nii vaimsele kui ka füüsilisele tervisele, et tagada heaolu ja rõõm.

KOOSTÖÖ- Parimate tulemusteni jõuame koos tegutsedes ja üksteist usaldades. Lapse arengusse ja võimestava keskkonna loomisesse kaasame erinevad osapooled, sh lapse ja tema pere. Meile on oluline erisustega arvestamine ja üksteise toetamine.

ISESEISVUS- Uudishimu äratamine viib õppimiseni ja proovimiseni. Meile on oluline julgus iseseisvalt algatada, katsetada ja leida lahendusi. Oleme avatud uutele ideedele ja erinevatele lähenemistele. Toetame nii laste kui ka töötajate püüdlusi ja iseseisvat tegutsemist.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, KORRALDUS JA PÕHIMÕTTED

Õppeaasta

– Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

– Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga kujundades väärtushoiakuid, mis toetavad lapse isiklikku heaolu ja aitavad tal edukalt ühiskonnas toime tulla.

– Toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Õpikäsitus

– Õppimise aluseks on lapse isiklik kogemus, mille ta omandab läbi füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonna.

– Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja. Last kaasatakse tegevuste kavandamisesse, võimaldatakse teha eakohaseid valikuid ning julgustatakse tehtut analüüsima. Väärtustatakse lapse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust. Lapsega tegelevate täiskasvanute ülesanne on olla lapse arengu suunaja, toetaja ja juhendaja.

– Õpikäsitus on paindlik, võimaldab teha lähtuvalt laste huvidest jooksvalt täiendusi ja muudatusi ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

– Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- tagatakse igale lapsele eduelamus;
- toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;

- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
- väärtustatakse Eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut;
- kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks;
- toetatakse tervislike eluviiside kujunemist soodustades lapse kehalist aktiivsust, tasakaalustatud toitumisharjumusi ning vaimset heaolu.

– Kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

– Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga.

– Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muu hulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

– Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi *dokumenteerimine*). Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitlus ning kokkuvõte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised).

– Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõiminguga, tegevusteks vajalike vahenditega ning õpetajate, abiõpetajate või teiste töötajate kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

3. ÕPI- JA KASVUKESKKONNA KUJUNDAMISE PÕHIMÕTTED

– Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatusvõimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

– Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

– Õpi- ja kasvukeskkonnaks kasutatakse kõiki erinevaid lasteaia ruume.

– Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ja lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik ja rahulik õhkkond, kus suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse laste ideede ning arvamuste paljusust ning tagatakse aeg mõtestamiseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osaluseks;
- tehakse koostööd vanemate ja kogukonnaga.

– Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- tagatakse turvalisus, lähtudes keskkonna loomisel laste vanusest ja vajadustest ning tervisekaitsenõuetest;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks- keskkonnas on nähtaval kohal (seintel, stendidel, mängulaudadel ja mujal) dokumendid laste mõtete, ideede ja õpikogemustega, sealhulgas laste loodud mängukeskkonnad, joonistused, fotod jmt.
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;

- võimaldatakse digitehnoloogia kasutamist- igas rühmaruumis on valmisolek kaasaegse infotehnoloogia kasutamiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.
- luuakse liigendatud rühmaruum, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, pakkudes võimalust tegutseda mängupesades ja tegelusnurkades ning omaette olemiseks;

– Olulist tähelepanu pööratakse looduse tundmaõppimisele, õppekäikudele ning õues viibimisele. Liikumiseks ja mänguks kasutame lasteaia õueala, lasteaia ümbruskonda ja linnaruumi.

4. KUNI 3-AASTASTE LASTE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS NING ARENGU TOETAMINE

– PAIde Lasteaias toimub kuni 3-aastaste laste õppe- ja kasvatustegevus turvalises, hoolivas ja lapse vajadustest lähtuva keskkonnas, kus esikohal on lapse heaolu, turvatunne ning kiindumussuhete kujunemine. Lapse kohanemisel lastehoiuga on oluline järjepidev ja usalduslik suhe täiskasvanuga, mis loob aluse lapse arengule ja õppimisele.

– Õppe- ja kasvatustegevus on lõimitud ning toimub igapäevaste tegevuste kaudu. Päevarütmi kuuluvad muuhulgas hommikuringid, mängutegevused, õues viibimine ning igapäevaoskuste kujundamine (nt asjade jagamine, järjekorras ootamine, eneseteenindus). Õppimine toimub ka käeliste ja praktiliste tegevuste kaudu, mis toetavad lapse aktiivset osalemist ja oskuste kujunemist. Kõik tegevused toetavad lapse turvatunde kujunemist ning annavad võimaluse õppida läbi kogemuse.

– Mäng on lapse peamine õppimise viis. Läbi mängu arenevad lapse sotsiaalsed oskused, eneseregulatsioon, tunnetus- ja õpioskused. Samuti toetab mäng keele ja kõne arengut, matemaatiliste algteadmiste kujunemist ning loovust. Täiskasvanu roll on luua mänguks sobiv keskkond, olla lapsele toeks ning vajadusel suunata ja rikastada lapse tegevust.

– Keele ja kõne arengut toetatakse turvalises ja suhtlemist soodustavas keskkonnas, kus lapsel on võimalus väljendada oma soove, vajadusi ja tundeid. Täiskasvanu on lapsele keeleline eeskuju, kes nimetab tegevusi, kirjeldab toimuvat ning julgustab last suhtlema.

– Õuesõpe on oluline osa õppe- ja kasvatustegevusest. PAIde Lasteaias viibitakse iga päev õues, mis toetab lapse tervist, liikumisvajadust ning pakub mitmekesiseid õppimisvõimalusi läbi vahetu kogemuse.

– Lapse arengu hindamine toimub vaatluse alusel igapäevategevuste käigus. Lapse individuaalset arengut märgatakse ja väärtustatakse, toetades tema algatusvõimet ning toimetulekut nii iseseisvalt kui ka täiskasvanu juhendamisel. Vaatluse kaudu kogutud info aitab planeerida lapse arengut toetavaid tegevusi ning teha koostööd lapsevanematega.

– Oluline osa PAIde Lasteaia meeskonna tööst on koostöö lapsevanematega. Usalduslik ja avatud partnerlus perega aitab mõista lapse tausta, vajadusi ja arengut ning tagab lapse arengu järjepidevuse nii kodus kui lasteaias. Meeskond jagab vanematega regulaarselt tähelepanekuid lapse arengust, kuulab ja arvestab vanemate arvamusi ning teeb ühiselt kokkuleppeid, mis toetavad lapse arengut parimal viisil.

5. 3-AASTASE LAPSE JA 6–7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED NING 6–7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED

Kolmeaastase ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused

– Riiklikus õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

1) mänguoskused;
2) tunnetus- ja õpioskused;
3) sotsiaalsed oskused;
4) eneseregulatsiooni oskused.

– Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt.

– Riikliku õppekava läbimisel omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

Mänguoskused

– Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mängus kujuneb valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi ka õpikogemus.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) suudab mängule keskenduda;

2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;

3) rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;

4) näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;

5) algatab mänge ja arendab mängu sisu;

6) täidab mängudes erinevaid rolle;

7) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;

8) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;

9) tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Tunnetus- ja õpioskused

– Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;
- suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- mõistab lihtsamat kõnet;
- valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- suudab järgida lihtsat juhist;
- oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust;
4) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
5) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
6) saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
7) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;

8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

Sotsiaalsed oskused

– Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- jagab mõnikord asju ka teistega;
- algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
5) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Eneseregulatsiooni oskused

– Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitut edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
2) kavandab, algatab ja korraldab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused

– Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse erinevaid valdkondi, et toetada lapse terviklikku arengut. Lõimimine toimub nii õpetaja kavandatud tegevustes kui ka laste endi algatatud mängudes ja igapäeva olukordades. Õppimine lähtub lapse huvidest, kogemustest ja elulistest seostest, aidates lapsel märgata seoseid ümbritseva maailma ja õpitava vahel.

– Mäng on lõimitud õppe- ja kasvatustegevuse põhivorm, mille kaudu laps õpib märkamatult ja loovalt.

– Käelised tegevused on õppe- ja kasvatustegevuse oluline osa, toetades laste loovust, eneseväljendust ning peenmotoorika arengut.

– Lõimitud tegevused toetavad lisaks teadmiste ja oskuste kujunemisele ka lapse väärtus- ja sotsiaalsete oskuste arengut – hoolivust, koostööd, vastutust ja keskkonnateadlikkust.

– Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused esitatakse kuues valdkonnas:

1) mina ja keskkond;
2) keel ja kõne;
3) matemaatika;
4) kunst;
5) muusika;
6) liikumine.

Valdkond *Mina ja keskkond*

– Valdkond *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;

- suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest;
15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
16) oskab liikluses ohutult käituda;

17) oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
20) oskab selgitada raha otstarvet;
21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robootikaseadmeid.;
23) tunneb ära PAIde Lasteaia logo ja maskoti ning oskab nimetada õppekoha nime.

Valdkond *Keel ja kõne*

– Valdkond *Keel ja kõne* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;
- suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;

- toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4) oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
7) oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
8) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
9) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega;
10) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:

1) mõistab tuttaval teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eesti keelset kõnet;
2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud, ja toimib vastavalt;
4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
5) kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
6) suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;

8) oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega;
9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Valdkond *Matemaatika*

– Valdkond *Matemaatika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , –, =;
5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
6) oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
7) oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
9) oskab määrata kellaaega täistundides;
10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses;

11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

Valdkond *Kunst*

– Valdkond *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;
- luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
6) vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;

7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

Valdkond *Muusika*

– Valdkond *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.;
8) oskab laulda PAIde Lasteaia laulu.

Valdkond *Liikumine*

– Valdkond *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;

- suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu;
- vähemalt kord nädalas toimuvad mängulised liikumistegevused õues.

– Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

1. suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
2. peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
3. sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud;
4. oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
5. suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
6. oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
7. oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
8. oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
9. oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
10. oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge;
11. oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

6. LAPSE ARENGU HINDAMINE, TOETAMINE JA DOKUMENTEERIMINE NING SELLEKS KASUTATAVAD MEETODID

Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ning dokumenteerimine

– Lapse arengu hindamine (edaspidi *hindamine*) on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

– Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes.

– Hindamise aluseks on lapse eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Õpetaja toetamiseks on koostatud lapse arenguhindamise tabelid, mida täidetakse vähemalt kord õppeaastas. Arenguvestlustel tutvustatakse lapsevanemale hindamise põhimõtteid, korraldust ja kasutatavaid vahendeid, sealhulgas tabeleid.

– Uue lapse saabumisel lasteaeda ja koolieelses rühmas viiakse arenguvestlus läbi sügisel, muudel juhtudel kevadel. Koolieelikutega viiakse arenguvestlus läbi kahel korral õppeaastas: õppeaasta alguses (septembris) ja lõpus (aprillis).

– Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

– Arenguvestlusel:

1) õpetaja annab vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
2) vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;
3) lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks;
4) arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse.

– Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused ja laeb kaardi Eesti Hariduse- ja Infosüsteemi (edaspidi *EHIS*).

Lapse individuaalse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused

– PAIde Lasteaias väärtustame iga lapse ainulaadsust ning lähtume põhimõttest, et kõik lapsed õpivad ja arenevad erinevalt. Lapse arengu toetamiseks kohaldatavad erisused tulenevad lapse individuaalsetest vajadustest, huvidest, eeldustest ja arengutasemest. Vajadusel tehakse lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kasvatustegevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas.
– Lasteaias toetab laste arengut vajadusel tugiteenuste koordineerija (edaspidi *TUKO*), kes korraldab lapse arengu ja õppimise toetamiseks vajalikku meeskonnatööd ning juhib koostööd lasteaiaväliste partneritega. TUKO tagab, et lapsele pakutavad tugimeetmed on ühtsed, läbimõeldud ja lapse vajadustest lähtuvad.
– TUKO toetab ja juhendab õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel, nõustab vanemaid ning teeb õpetajatele ja direktorile ettepanekuid pedagoogilise töö edasiseks planeerimiseks, lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks, lisauuringute vajaduse väljaselgitamiseks ning lapse koolivalmiduse toetamiseks.
– Vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaias tugispetsialistide teenus.
– Kui ilmneb lapse andekus, pakuvad õpetajad või teised spetsialistid talle lasteaias vajaduse korral lisajuhendamist.
– Lasteaed kannab andmed osutatud tugiteenuse ja teenuseosutaja kohta EHISesse.
– Vajadusel koostatakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart (edaspidi *IAJK*), kuhu märgitakse lapse individuaalsed arenguvajadused, tugevused ja tähelepanekud erinevatest arenguvaldkondadest.
– Vajadusel koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialisti, TUKO ja vanemaga lapsele individuaalse arenduskava (edaspidi *IAK*) ning vähemalt kord õppeaastas arutatakse vanemaga, kuidas arenduskava on rakendunud ning millised on lapse edasised vajadused.
– Rühmade moodustamisel arvestatakse võimaluse piires laste arengut ja vajadusi, sealhulgas rühma suurust.
– Õppetegevuses rakendatakse tööd väiksemates alagruppides, et toetada iga lapse individuaalset arengut ja jõuda iga lapseni.

7. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

– PAIde Lasteaias väärtustame koostööd lapsevanematega kui partnerlust, mille keskmes on lapse heaolu ja areng. Lapsevanem on oma last kõige paremini tundev inimene ning koostöös õpetajatega kujundame lapsele turvalise ja arendava keskkonna. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

– Lapsevanemaid kaasatakse võimalusel õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisesse ja läbiviimisesse, lasteaia üritustesse ja tegemistesse.

– Õpetaja ja vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisesse.

– Õpetaja koostöös TUKOga loob vanemale võimaluse saada tuge ja nõu lapse arengu toetamise küsimustes, tagades usaldusliku koostöösuhte mõlema osapoole vahel. Eesmärk on, et kodu ja lasteaed tegutseksid ühtse meeskonnana, kus laps tunneb end hoituna, mõistetuna ja väärtustatuna.

– Koostöö vanemate ning teiste huvigruppidega on pidev ja tõhus. Oleme ettevõtlikud ja avatud erinevatele ideedele ning kaasame lasteaia tegevusse erinevaid huvigruppe, et rikastada lapse õpikeskkonda.

8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

– PAIde Lasteaia õppekava on dokument, mida uuendatakse ja täiendatakse vastavalt laste arenguvajadustele, riiklikele suunistele ning lasteaia kogukonna tagasisidele. Õppekava täiendamise eesmärk on tagada, et lasteaia õppe- ja kasvatustegevus vastaks kaasaegsetele pedagoogilistele põhimõtetele ning toetaks iga lapse terviklikku arengut.

– Õppekava koostamisel lähtutakse alushariduse riiklikust õppekavast, alusharidusseadusest ning lasteaia personali ja lapsevanemate sisendist.

– Õppekava vaadatakse läbi ja vajadusel uuendatakse vähemalt üks kord õppeaastas.

– Õppekava uuendamise protsessis osalevad pedagoogid, tugispetsialistid ja juhtkond, vajadusel kaasatakse lapsevanemaid ja koostööpartnereid.

– Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga iga õppeaasta alguses.

– Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.